

November 2021

Personnummer i stället för samordningsnummer till svenska medborgare födda utomlands

Resolutionsmottagare

Finansdepartementet

Skatteverket

Socialförsäkringsutskottet

Problemformulering

Fram till den 1 januari 2000 fick svenska barn födda utomlands ett personnummer vid födseln. År 2000 beslutades att personnummer endast kan ges till personer som är folkbokförda i Sverige, vilket leder till att svenskar som föds utomlands till svenska föräldrar blir tilldelade ett samordningsnummer istället för ett personnummer. Samordningsnummer ska indikera en mindre stark koppling till det svenska samhället.

I proposition 2008/09:111 s. 30 uttalades att ett personnummer kan uppfattas som en sorts inträdesbiljett till samhället och det ifrågasattes om personer som inte är folkbokförda ska ha den inträdesbiljett som personnummer innebär. Denna lagändring innebär att staten gör skillnad på medborgare, vilket särskilt drabbar utlandssvenskar som trots sitt svenska medborgarskap får det svårt att lösa praktiska problem i vardagen. De problem som uppstår har sin grund i att samordningsnummer är förhållandevis okända i samhället. Ett annat problem är de tekniska begränsningar inom både offentliga och privata verksamheter som resulterar i att det inte är möjligt att registrera samordningsnummer i flertalet IT-system.

Som en konsekvens av detta saknar utlandssvenskar med samordningsnummer möjlighet att göra värnplikt i Sverige då Plikt- och prövningsverkets IT-system inte kan behandla samordningsnummer. Utlandssvenskar med samordningsnummer saknar också möjlighet att ta del av tjänster såsom exempelvis BankID, e-legitimation och/eller e-deklaration.

Avsaknaden av personnummer kan även innebära problem med att teckna hyresavtal, vilket i sin tur kan försvåra för utlandssvensken att folkbokföra sig i landet.

Ändringar i lagen (1998:527) om det Statliga personadressregistret (SPAR) som skulle innebära att även personer med samordningsnummer skulle registreras i SPAR, och som enligt proposition 2008/09:111 s. 38 låg till grund för bedömningen att de problem som uppstår med samordningsnummer ansågs befogade, har än idag, 13 år senare, inte lösts. Ett

konkret exempel på detta har aktualiserats i samband med coronapandemin då utlandssvenskar med samordningsnummer inte har kunnat boka tider för PCR- och antigen tester för att kunna åka tillbaka till sina boplatser.

SPAR har meddelat att man under hösten 2021 kommer att börja hantera samordningsnummer.¹ Dock är det fortfarande ovisst hur det kommer att fungera för de utlandssvenskar som inte är folkbokförda i Sverige.

Kunskapen om samordningsnummer i Sverige, är som konstaterat, fortsatt bristfällig inom många viktiga områden och leder till särbehandling som både försvårar och upplevs som diskriminerande. Dessa försvårande åtgärder och den särbehandling som utlandssvenskar upplever kan sägas strida mot 1 kap. 2 § regeringsformen och 2 kap. 12 § regeringsformen enligt vilka den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde, och det allmänna ska verka för jämlikhet i samhället samt varje medborgares rätt till skydd mot diskriminering.

Oberoende av de åtgärder som offentlig verksamhet vidtar för att underlätta användningen av samordningsnummer kvarstår problematiken för den enskilde vid kontakt med privata aktörer.

Lösningsförslag

Svenskar i Världen menar att svenska medborgare, oavsett om de är födda och bosatta inom landet eller inte, ska behandlas lika och därmed tilldelas ett svenskt personnummer istället för ett samordningsnummer, på samma vis som det gjordes före år 2000. Detta skulle leda till att staten behandlar alla svenska medborgare lika inför lagen, vilket skulle lösa de praktiska problem och den diskriminering som dessa medborgare upplever.

För det fall samordningsnummer fortsättningsvis ska användas, trots de uppenbara brister som systemet innebär, måste samhällsfunktioner anpassas så att samordningsnummer inte blir ett hinder för den enskilde.

Svenskar i Världen är medvetna om att Skatteverket har en uttalad brist på personnummer, men på grund av de begränsningar som avsaknaden av ett personnummer innebär kan inte det nuvarande systemet anses proportionerligt. Bristen på personnummer ska dock inte betunga landets medborgare. En lösning på problematiken med registreringen av medborgare är att tilldela personnummer till alla svenska medborgare och därefter komplettera genom en notering i berörda register att personen är bosatt i utlandet.

¹ SPAR, 2021. "Samordningsnummer och ny adresstruktur i SPAR". Statenspersonadressregister.se. [<https://www.statenspersonadressregister.se/master/start/teknisk-info/aktuellt-och-drift/aktuellt/?eventId=155>]

Svenskar i Världen är positiva till de lösningar som presenteras i regeringens SOU 2021:57 Om folkbokföring, samordningsnummer och identitetsnummer där man bland annat föreslår en lösning där identitetsnummer kan tilldelas i stället för samordningsnummer och då fungera bättre som en identitetsbeteckning.

Denna resolution är framtagen tillsammans med Familjens Jurist.